

Oikeusministeriölle

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 15.4.2011 (OM 13/41/2010, OM026:00/2010)

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN LAUSUNTO KANSAL AISALOITETYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Oikeusministeriö on pyytänyt maa- ja metsätalousministeriön lausuntoa kansalaisaloitetyöryhmän mietinnöstä "Kansalaisaloitemenettely" (Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 21/2011). Mietintöön sisältyy työryhmän ehdotus kansalaisaloitelaiksi. Lausuntonaan maa- ja metsätalousministeriö esittää seuraavaa.

Hallituksen esitykseen laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta (HE 60/2010) sisältyy uusi säännös kansalaisaloitteesta. Säännöksen tavoitteena on lisätä kansalaisten suoria vaikutusmahdollisuuksia ja siten edistää osaltaan demokratian toteutumista. Työryhmän mietintöön sisältyy perustuslain säännöstä täydentävä hallituksen esityksen muotoon kirjoitettu lakiehdotus, johon sisältyisivät kansalaisaloitteen tekemistä koskevat menettelytapasäännökset.

Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan luonnoksesta ilmenevät ne menettelytavat, joista on tarpeen säätää kansalaisaloitemenettelyn osalta. Kannatusilmoitusten keräämistä sekä paperimuodossa että sähköisessä muodossa voidaan pitää kannatettavana vaihtoehtona, joka sopii hyvin yhä enenevään sähköisten välineiden käyttöön. Sähköisten kannatusilmoitusten kerääminen edellyttää ehdottomasti vahvaa tunnistautumista, jota koskeva säännös sisältyisikin hallituksen esitykseen.

Itse lakiehdotuksen säännöksiin maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole huomauttamista. Ministeriö kuitenkin kiinnittää huomiota esityksen perustelujen kohdissa 4.2 ja 4.3 olevaan eduskunnan ja valtioneuvoston sekä viranomaisten toimintaan kohdistuvien vaikutusten arviointiin.

Mietinnön sivulla 44 todetaan, että jos eduskunta arvioisi lakiehdotuksen edellyttävän vielä jatkovalmistelua, asian valmistelu siirtyisi valtioneuvostolle. Tällaiset eduskunnan päätökset lisäisivät jossain määrin valtioneuvoston lainvalmistelutyötä. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että lakiehdotuksia tehdään yksinkertaisissa asioissa, kuten kun esitetään jonkin lain kumoamista. Todennäköisesti tällaiset kansalaisaloitteet eivät sanottavasti lisääisi valtioneuvoston lainvalmistelutyötä.

Kansalaisaloite voitaisiin tehdä myös ehdotuksena lainvalmisteluun ryhtymisenä sekä ehdotuksen perusteluina. Tällöin ehdotus toimitettaisiin eduskunnan kirjelmällä valtioneuvostolle toimenpiteisiin ryhtymistä varten. Maa- ja metsätalousministeriön mielestä on mahdollista tässä vaiheessa arvioida, kuinka paljon ehdotuksia lainvalmisteluun ryhtymisestä tulisi vuosittain tekemään. Joka tapauksessa ehdotuksen sisältävillä kansalaisaloitteilla tulisi olemaan ministeriöitä työllistävä vaikutus. Ministeriöiden yhtenä ydintehtävänä on säädösvalmistelu. Säädösvalmistelun tason parantamiseen on kiinnitetty viime vuosina erittäin paljon huomiota ja pohdittu

erilaisia keinoja säädösvalmistelun tason parantamiseksi. Toisaalta ministeriöiden henkilöresursseja on tuottavuusohjelman toteuttamiseksi jouduttu vähentämään.

Maa- ja metsätalousministeriössä on otettu koekäyttöön lainsäädäntösuunnitelma, johon on koottu muun muassa valmisteltavat hallituksen esitykset. Suunnitelmaan sisältyvät myös käytävissä olevat henkilöstöresurssit. Jos lainsäädäntösuunnitelmaan sisältyvien hallitusten esitysten sekä valtioneuvoston ja ministeriön asetusten valmistelun lisäksi tulee kansalaisaloitteeseen perustuvia ehdotuksia lainvalmisteluun ryhtymisestä, lakiehdotuksella voidaan katsoa olevan vaikutuksia ministeriötason toimintaan. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan esityksen vaikutuksia olisi vielä hyvä tarkentaa tältä osin.

Lakiehdotuksella saattaa olla vähäisiä vaikutuksia myös muiden virastojen, kuten tutkimuslaitosten toimintaan. Jos ehdotukseen lainvalmisteluun ryhtymisestä sisältyy sellaisia vaikutuksia, joista olisi pyydettävä vaikuttavuusarviointia esimerkiksi ministeriön alaiselta tutkimuslaitokselta, olisi lakiehdotuksella vaikutuksia myös viraston toimintaan. Lakiehdotuksen mukaan eduskunnan tehtävänä olisi kansalaisaloitteiden kääntäminen toiselle kotimaiselle kielelle. Jos eduskunta siirtäisi aloitteen valtioneuvostolle toimenpiteisiin ryhtymiseksi, tulisi tällaisissa tapauksissa hallituksen esitysten kääntämisistä kustannukset myös valtioneuvostolle.

Muilta osin maa- ja metsätalousministeriöllä ei ole huomauttamista mietinnöstä.

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Timo Kotkasaari

Lainsäädäntöneuvos

Jukka Pekka Tolvanen